

Obleka naredi človeka

Tina Martinec Selan

odglavedopet.si

I like a teacher who gives you something to take home to think about besides homework. (Lily Tomlin)

If I am walking with two other men, each of them will serve as my teacher. I will pick out the good points of the one and imitate them, and the bad points of the other and correct them in myself. (Konfucij)

Uvod

Ljudje smo vizualna bitja, saj zaznavamo svet okrog sebe najprej skozi oči. Pri tem ne gre le za podatke, ki jih nemudoma predela naša zavest, temveč tudi za podzavestno dožemanje sporočil. Kar 80 % vse naše govornice zavzema neverbalna govornica. Celotni vtis, ki ga sprejemamo o svetu, okolici in – o tem bom govorila v sledečem članku – človeku, ki ga v nekem trenutku gledamo pred seboj, je torej seštevek vseh informacij, ki smo jih od njega dobili. Za pozitiven vtis, ki ga učitelj nedvomno želi posredovati svojim učencem, sodelavcem, staršem in ostalim, s katerimi dnevno prihaja v stik pri svojem delu, je torej njegova vizualna podoba izrednega pomena. S primerno urejenostjo pa ne vpliva le na svojo okolico in z njo izboljšuje kvaliteto svojega dela, temveč se zaradi primerne urejenosti tudi sam dobro počuti, kar zaznava tudi njegova okolica.

Neverbalna govornica in osebna urejenost

In kako se dobro počutje opazi navzven? Človek, ki je urejen, se v svoji koži dobro počuti, kar neposredno vpliva na njegovo samozavest. Zaradi večje samozavesti je drža bolj pokončna, hoja odločnejša, glas bolj jasen, celoten vtis pa izrazito suveren, pozitiven in kar sam kliče po uspehu. Imamo torej sklenjeno zanko

povezave med posameznikovo urejenostjo, pozitivno samopodobo in vplivom, ki ga imata obe na njegovo (učiteljsko) delo. Ko smo postavljeni v situacijo javnega nastopanja, kar predavanje nedvomno je, kjer imamo večje število ljudi, ki nas gleda in posluša, še zdaleč ne podajamo samo tiste vsebine, ki jo želimo sporočiti z govorom (besedami), temveč gre za mnogo širšo sliko. Ljudje, ki nas poslušajo, gledajo in opazujejo, namreč opazijo prav vse – od našega videza, govora in gestikulacije, pa vse do tistih podzavestnih sporočil, ki jim pogosto pravimo neverbalna govornica. Učitelj kot nekdo, ki je vsakodnevno postavljen v situacijo nastopanja – v razred, kjer poučuje, vzgaja in daje zgled otrokom, mladostnikom ali odraslim, se mora zavedati, da vsebina njegove ure ali predavanja še zdaleč ni le učne narave, temveč poslušalci (razred) od nje odnesejo mnogo več. Učitelja predvsem gledajo, to pa pomeni, da opazijo tudi neverbalna sporočila: njegova oblačila, osebna urejenost, govornico telesa, kamor spadajo drža, hoja, obrazna mimika, ton govora in drugi poudarki. Na nezaveden način zato pravzaprav učitelj o snovi, ki jo podaja, pove mnogo več kot le besedno sporočilo. Njegova urejenost govori o njegovi samopodobi, iz govornice telesa pa se da razbrati njegovo obvladovanje posredovane snovi ter profesionalne 'strasti' do nje; kako se počuti v razredu, kako samozavesten je, kako rad opravlja svoje delo, pravzaprav kar njegovo celotno 'življenjsko filozofijo'. Naj bodo učiteljeve besede še tako vehementne, če bo neverbalno sporočilo z njimi v neskladju, ne bo deloval prepričljivo. To velja seveda tudi za vse vzgojne trenutke v razredu, saj učitelj še zdaleč ni le nekdo, ki podaja znanje in informacije, temveč je nemalokrat tudi vzgojna avtoriteta. Dobro vemo, da otroci in mladostniki znajo zelo dobro 'prebrati' odraslega, kar pomeni, da mora za dosego učinkovitih vzgojnih ciljev učitelj delovati samozavestno, suvereno, resno in dostopno; predvsem pa dosledno, saj je tudi sam pomemben zgled svojim učencem. Če vzamemo za primer učitelja ali učiteljico, ki poučujeta otroke, ki so že vstopili v obdobje adolescence, nam kar hitro postane jasno, kako pomembno vlogo bo pri

njunem poučevanju zavzemala tudi njuna osebna podoba. Ali lahko od svojih učenk, ki so v letih intenzivnega preizkušanja vseh barv ličil in čim krajših kril, učiteljica zahteva ubogljivost ter resnost, če tudi sama s svojimi oblačili bolj spominja na uporniško najstnico kot na samozavestno učiteljico? Ali je učitelj, ki v razred vstopi v razpadajočih supergah in strganih kavbojkah, zares dober in prepričljiv vzgojni zgled za svoje učence?

Oblačilni bonton in elementi osebne urejenosti

Poudariti je torej potrebno pomen učiteljeve samopodobe za njegovo delo. Slovenci imamo zelo lep pregovor, da obleka naredi človeka, zato ni treba posebej razlagati, kako je urejenost na tem nivoju ključnega pomena. Dobro izbrana obleka, v kateri se učitelj dobro počuti, iz njega naredi tisto osebo, ki ji bodo učenci dejansko verjeli, zaupali in se od nje marsikaj naučili. Govorimo pravzaprav o kulturi oblačenja, neke vrste oblačilnem bontonu, ki nas usmerja glede tega, kaj obleči za določeno priložnost in kako povezati vse – od oblačil do modnih dodatkov (čevlji, torba, nakit) in ostalega – v lepo zaokroženo celoto. Marjan Bradeško v svojem priručniku za odličen govorniški nastop 'Povejte z veseljem' pravi: (2010: 35): »Z ustreznim videzom pokazete spoštovanje do svojega občinstva.« Kateri pa so *elementi osebne urejenosti* ali osebnega sloga, ki nam dajejo tisto potrebno kredibilnost in samozavest, ne glede na našo starost, poklic ali stan? To so: *oblačila, modni dodatki, frizura, ličila in vonj*. Logično je, da morajo biti za neko zaokroženo celoto osebne urejenosti prisotni vsi naštetih elementi. Za oblačila je pomembno, da pristajajo naši postavi, naši koloristiki ali barvnemu tipu, našemu načinu življenja in priložnosti, za katero smo se oblekli. Modni dodatki (čevlji, torba, šal, kapa, rokavice, pas, ura, ...) na nevsiljiv način spremljajo oblačila in jih dopolnjujejo. Frizura naj bo, ne glede na obliko striženja ali barvo las, urejena, to pomeni umite lase in obisk frizerja v rednih intervalih. Ličila so za ženske tisti element, ki (lahko v povsem majhnih količinah) doda piko na i celotni podobi. Nenazadnje je tukaj tudi

vonj, ki – sploh v bližnjih stikih z drugimi ljudmi – brez besed priča o naši osebni urejenosti in ki mora biti primeren.

Ravni oblačenja

Za konec še nekaj besed o drugem vidiku oblačilnega bontona ali kulture oblačenja, to so ravni oblačenja. Večina ljudi se v svojem življenju srečuje z različnimi priložnostmi, za katere so primerna tudi različna oblačila. Nekatere med niimi so

manj, druge bolj formalne. Če se tokrat navežem izključno na učitelje, gre pri njih vsaj za tri različne ravni oblačenja, s katerimi se srečujejo pri svojem delu, in na katere morajo biti pozorni, jih med seboj razlikovati ter se v skladu z njimi tudi obleči. Prva, najnižja raven so popolnoma neformalne priložnosti in *priređitve športnega značaja*, kot so športni dnevi, dnevi v naravi in podobno. Za take priložnosti so primerna športna oblačila in obuvala:

bombažne jopice s kapuco, džins, trenirke, superge, športne jakne, nahrbtniki in podobno. Drugi, že višji nivo oblačenja zadeva učiteljevo vsakodnevno *delo v razredu*. Za to raven so primerna dnevna oblačila, ki niso izrazito športna, a tudi ne izrazito elegantna: udobni usnjeni čevlji, za ženske krila, obleke, kostimi, hlače, bluže, jopice; za moške srajce, suknjiči in bombažne ali volnene hlače. Tretji nivo zahteva najbolj formalna ali elegantna oblačila, saj gre za *kulturne prireditve*, obiske kulturnih ustanov, proslave, *valetu*, *maturantski ples* in podobno. Če sledimo oblačilnemu bontonu, se za take priložnosti izrazito uredimo, kar pomeni uredimo bolj kot za vsak dan. Džins ne sodi k temu nivoju oblačenja, prav tako ne nobeno oblačilo izrazito sproščenege, športnega kroja. Če govorimo o zaključnem plesu po koncu šole, torej valeti ali maturantskem plesu, naj bi dame nosile obleko ali kostim večernega kroja z ujemajočimi čevlji in manjšo torbico, imele urejeno frizuro ter se primerno naličile. Za moške ta priložnost kliče po moški dvodelni ali trodelni obleki v kombinaciji s srajco in kravato; pomemben element so tudi enostavni usnjeni čevlji z vezalkami ter ujemajoč pas. Zapetna ura je v poslovnem svetu, pa tudi sicer, znamenje resnosti in zanesljivosti, zato je lepo, če jo nosimo, da pridobimo dodatne 'točke' pri osebni urejenosti.

Zaključek

Vsak, kdor javno nastopa, se na svoj nastop ustrezno pripravi, si oblikuje vsebino predavanja, ustrezne poudarke in razmisli o tem, s katerimi sredstvi (slikovni material in podobno) bo predavanje popestril in ilustriral. Naj naša osebna podoba ne bo nekaj, na kar pomislimo nazadnje, če sploh, temveč tudi njej namenimo nekaj nujnega časa in truda, da bomo z njo zaočkrožili celoto ter da bodo naši javni nastopi in predavanja kar najboljši – predvsem pa, da bodo dosegli svoj maksimalen učinek.

